

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Минко Стоев Хаджийски, ВТУ „Св.Св. Кирил и Методий” на дисертационния труд на Зебиде Незамедин Ибраими на тема „Връзка между характеристиките на личността, самоуважението и удовлетвореността от работата”, представен за придобиване на образователна и научна степен „доктор по психология”, по научна специалност „3.2. Психология”

Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Преподаването в университет е особена по своя характер работа, която се намира в пространството между науката и образованието. От друга страна студентите, като реципиенти на процеса все повече проявяват осведоменост и повишени изисквания. Във висшите училища съществува и повишена конкуренция между преподавателите, свързана най-вече с академичното израстване, която не винаги е благоприятна за работата. Всичко това предполага определени изисквания към личността на преподавателя и влияе върху удовлетвореността от работата му и самооценката като цяло. В нашата страна, а предполагам и в Р. Северна Македония, обаче този проблем не е намерил подобаващо на значимостта си място в научни разработки. В този смисъл намирам темата на дисертацията на Зебиде Ибраими за актуална и значима. Опитът да се изследват връзките и зависимостите между личност, самооценка и удовлетвореност от работата в академична среда е похвален сам по себе си.

Дисертационният труд включва увод, три глави, заключение, приноси и 3 приложения. Текстът е в обем от 124 страници, в които са включени 31 таблици, 14 графики, 2 хистограми и 3 фигури. Цитираната литература обхваща 225 заглавия, на български, македонски и английски език.

Оценка на научно-приложните резултати и приноси на дисертационния труд

Дисертацията на Зебиде Ибраими има следните по-значими приноси резултати и достойнства:

1. **Първата глава** на дисертацията е теоретична и представя един сравнително обширен поглед върху личността, връзката между личност и работа, включително водещите теории по въпроса. Психологията на личността е представена сравнително кратко от гл. точка на диспозиционното направление и отчасти на поведенческото и психодинамичното. Значително по-подробно и оправдано с оглед на темата са представен теоретичните виждания, касаещи връзката на личност и професионална изява, включително удовлетвореност. Бих споменал само такива автори като Парсънс, Холанд и Камболц, чито разработки отдавна са се наложили и станали дори основа на съвременното кариерно консултиране. Подобавашо място е отделено на влиянието на личностните черти, чрез позоваване на Г.Олпорт, Айзенк и Кетел, върху чиито теории е създаденият и днес приеман за универсален модел за изследване на личността „Голямата петорка”. Достатъчно подробно е разгледано самоуважението, като значим личностен конструкт, свързан Аза, включително неговата динамика и фактори на формиране. Голямото теоретично многообразие по въпроса е представено синтезирано, но достатъчно за целите на разработката.

Като достойнство на теоретичната част бих отбелязал и анализа на конструкта „удовлетвореност от работата”. Неговото разглеждане в исторически план и особено свързването с определени психологически категории е колкото необходимо,

толкова и състоятелно с оглед на темата на дисертацията. От класическите концепции на Маслоу и Херцберг до някои по-съвременни теоретико-приложни виждания, авторката показва, както връзката с психическите феномени, така и значимостта, съдържанието, показателите и факторите на трудовата удовлетвореност.

Главата завършва с логически обоснован преглед на удовлетвореността от работата при университетските преподаватели. Като се опира на съвременни разработки и публикации, в чуждата и родната литература се прави сполучлив опит за конкретизиране на конструкта и очертаване на пролемите.

- 2. Втората глава** описва подробно, компетентно и изчерпателно постановката на самото изследване и анализа на получените резултати. Като положителни страни бих отбелязал няколко акцента, представени в отделните параграфи. Целта на изследването е ясна и свързана с темата на дисертацията. Задачите, разделени в две групи на организационни и изследователски, са конкретни и съответни на целта. Основната хипотеза, изразена в твърдението, че „че удовлетвореността от работата се предиктира от самоуважението и личностните характеристики на университетските преподаватели, а не от пола и вида университет, в който те работят” е ранжирана в 6 конкретни хипотези, свързани с отделни допускания за зависимости. Извадката е достатъчна по величина и правилно определена според съществуващите възможности. Подробно е описана самата изследователска процедура. Използваните инструменти (анкета и 3 теста) са правилно подбрани според изследователската цел. Обработката на резултатите със статистически методи е направено нещо и достатъчно подробно с

оглед на броя променливи и съществуващите зависимости между тях.

3. Резултатите от емпиричното изследване са дадени в § 3.2 на главата. Направено е компетентно обсъждане както по отделните тестове, така и спрямо издигнатите хипотези.

Резултатите от изследването са представени нагледно в табличен и графичен вид. Анализът е пестелив и конкретен съобразно допусканията. Изводите и обобщенията са съответни на изследователските задачи и изследователския проблем.

4. Приносите са коректно и изчерпателно посочени. Като най-значим бих определил този, свързан със зависимостта на удовлетвореността от работата от личностните характеристики и от самоуважението като цяло.

Бележки

Нямам съществени такива по важните страни на изследването.

- В постановката на изследването намирам за ненужно определянето на “научна теза”, защото същата се припокрива с основната хипотеза.
- Считаю за ненужно използваните инструменти да се описват в подпараграфи.
- Не намирам за удачно вмъкването в текста на непереведени таблици от литературни източници (стр. 36, 38 и 39).

Заклучение

В заключение намирам, че дисертационният труд на Зебиде Незамедин Ибраими на тема „Връзка между характеристиките на личността, самоуважението и удовлетвореността от работата” е задълбочен, полезен за практиката и интересен. Считам, че отговаря на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор по психология” и препоръчвам на уважаемото жури нейното присъждане.

07.09. 2020 г.

Член на журито:
/ Минко Хаджийски/